

POZICIJA

2015 m. Nr.2.(626)

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ ASOCIACIJOS INFORMACINIS LEIDINYS

Leidžiamas nuo 1989 metų

ISSN 1392-4478

LŽTA ATSTOVAUJA:

Tarptautinei Žmogaus Teisių
Gynimo Federacijų Lygai
FIDH (būstinė Paryžiuje)
www.fidh.org

Europos Žmogaus Teisių
Asociacijai
AEDH (būstinė Paryžiuje)
www.eu.org

Tarptautinei Helsinkio
Žmogaus Teisių Federacijai
IHF (reformuojama)
www.ihf-hr.org

Lietuvos žmogaus teisių
koordinavimo centrui
www.lzta.lt

Asociacijos steigėjai:

Egidijus BIČKAUSKAS
(teisíninkas, Kovo -11-tosios Akto signataras)

Vytautas BUDNIKAS
(“Pozicijos” vyr.redaktorius)

Antanas BURĄČAS

(LMA akademikas)

Stasys BUŠKEVIČIUS

(politikas)

Arimantas DUMČIUS

(habil.dr., profesorius, LR Seimo narys)

Stanislovas DOBROVOLSKIS

(kunigas, vienuolis)

Bronius GENZELIS

(profesorius, Kovo11-tosios Akto signataras)

Romas GUDAITIS

(rašytojas, Kovo11-tosios Akto signataras)

Egidijus KLUMBYS

(gydytojas, Kovo11-tosios Akto signataras,
LR Seimo narys)

Bronius KUTAVIČIUS

(kompozitorius)

Justinas MARCINKEVIČIUS

(rašytojas, poetas)

Vytautas MARTINKUS

(rašytojas)

Algimantas NASVYTIS

(architektas)

Kęstutis LAPINSKAS

(LR Konstitucinio Teismo pirmininkas 2008-
2011 metais, Kovo11-tosios Akto signataras)

Juozas OLEKAS

(gydytojas, LR Seimo narys)

Viktoras PETKUS

(Lietuvos Helsinkio grupės steigėjas)

Juras POŽELA

(akademikas)

Pranas RĄCIŪNAS

(kunigas, vienuolis)

Kazimieras UOKA

(Kovo -11-tosios Akto signataras)

Stasys UOSIS

(habil. dr., profesorius)

**LŽTKC pareiškimas dėl asmenų, bendradarbiavusių
su KGB, paviėšinimo..... 7 p.**

**Dėl vardų ir pavardžių rašymo
asmens dokumentuose..... 9 p.**

**Lietuvos NVO tarybos saulėtekis
(nevaldoma demokratija (3)) ..... 11 p.**

**Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijos
dėl nevyriausybinų organizacijų teisinio statuso Europoje.... 14 p.**

Ar partnerystė yra šeima? ..... 20 p.

**Lietuvos Respublikos Prezidentei J.E. Daliai Grybauskaitei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui A. Butkevičiui
Lietuvos Respublikos finansų ministrui Rimantui Šadžiui
Žiniasklaidai**

LIETUVOS INTELEKTUALŲ IR NEVYRIAUSYBINŲ ORGANIZACIJŲ (LINVO) KOALICIJOS

KREIPIMASIS

2015 m. gegužės 18 d.

Dėl greitųjų kreditų ir didėjančios gyventojų socialinės atskirties

LR Seimo patvirtintoje Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“ pabrėžiama, kad labai padidėjo gyventojų socialinė atskirtis, ir tai yra viena iš pagrindinių kliūčių pažangos strategijai įgyvendinti.

Gyventojų socialinės atskirties didėjimas kaip ypač neigiama tendencija nurodoma ir 2014–2020 metų Nacionalinės pažangos programoje (Lietuvos aplinkos analizė): beveik trečdalis Lietuvos gyventojų gyvena ties skurdo riba, o apie 20 procentų žemiau skurdo ribos. Labiausiai pažeidžiamos visuomenės grupės yra bedarbiai, vieniši asmenys, vieno suaugusio asmens su vaikais šeimos, šeimos, auginančios tris ir daugiau vaikų, pensininkai, vaikai ir jaunuoliai iki 18 metų ir kt.

Socialinė atskirtis didėja dėl neatsakingo valdžios požiūrio į gyventojų skurdinimo priežastis, viena iš kurių - visuomenėje populiarinami greitieji kreditai. Užsakomąja reklama komercinių televizijų ir radijo stočių eterijoje, internetinių žinių portalų reklamos skiltyse, reklamos tinklalapiuose bei leidiniuose, reklamos

skrajutėmis, telefoninės rinkodaros ir kitais būdais skleidžiama patraukliai pateikiama (pvz., „Bobutės paskola“) informacija apie tariamą greitųjų kreditų pranašumą: nereikia užstato, dokumentų pildymo, sutarčių, greitąjį kreditą galima gauti užsisakius SMS žinute, tai yra anonimiškai, ir t.t. Dėl šios ir kitų priežasčių – kai kurių visuomenės grupių nebrandumo, neatsakingo vartojimo, įvairių priklausomybių - greitųjų kreditų skolinimosi mastas sparčiai didėja. Pvz., 2014 m. gyventojams suteikta per 706 tūkstančius vartojimo kreditų, kurių vertė beveik 78 mln. eurų (268 mln. litų). Greitaisiais kreditais 2014 m. naudojosi per 200 tūkst. žmonių. Anonimiškai greitųjų kreditų buvo suteikta daugiau nei 86 proc. juos gavusiųjų.

Greitieji kreditai teikiami ir savimi pasirūpinti nesugebantiems ar pajamų negaunantiems asmenims. 2014 m. juos gavo per 75 tūkst. jaunesnių nei 25 metų asmenų. Šios amžiaus grupės asmenys sudaro apie 36 proc. visų minėtų kreditų vartotojų. Žinant, kad jaunimo nedarbas Lietuvoje siekia daugiau kaip 20 procentų, kad apie 0,5 mln. jaunuolių studijuoja arba mokosi ir negauna jokių pajamų, jų skolas priversti sumokėti tėvai, artimieji, dažnai dešimteriojai didesnėmis sumomis su delpiniginiais ir palūkanomis, išieškant antstoliams.

Gyventojų skolos greitųjų kreditų bendrovėms auga ir dėl nepamatuotai didelių palūkanų, kurių vidutinė norma viršija 100 ar net 200 proc. per metus. Tai akivaizdžiai prieštarauja sąžiningo verslo kriterijams. Tokios palūkanos vertintinos kaip lupikavimas piktnaudžiaujant žmonių silpnybėmis ar net priklausomybių ligomis (neatsakingas vartojimas, alkoholizmas, narkomanija, azartiniai lošimai ir kt.). Dėl itin didelių palūkanų daugelis greitųjų kreditų naudotojų neišgali jų laiku grąžinti, o pradėję yra priversti dar skolintis tam, kad grąžintų. Vien 2014 m. gruodį pradelstų (daugiau kaip 60 dienų) įsiskolinimų suma greitųjų kreditų bendrovėms buvo per 91 mln. eurų (arba 315 mln. litų), o visa pradelstų įsiskolinimų suma sudarė 1,043 mlrd. eurų (3,6 mlrd. litų).

Greitųjų kreditų plėtra visuomenėje įgavo destruktivų mastą ir kelia pavojų nacionaliniam saugumui: daug praskolinusiųjų neteko paskutinio būsto ir atsidūrė socialiniame užribyje (narkomanija, alkoholizmas, savižudybės), tačiau didžiausia jų dalis yra priversta parduoti savo turtą ir skubiai emigruoti iš Lietuvos.

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų (LINVO) koalicijos atstovai atkreipia dėmesį, kad greitųjų kreditų visuomenei daroma žala kyla dėl nepakankamo gyventojų finansinio-teisinio išprusimo ir ši procesą kontroliuojančių valstybės institucijų atsakomybės bei greitųjų kreditų bendrovių veiklą reglamentuojančio įstatymo spragų.

Į destruktivų greitųjų kreditų poveikį visuomenei mėginta atkreipti Vyriausybės dėmesį dar 2013 metais. Tuomet LR Seime buvo įregistruotas Vartojimo kredito įstatymo pakeitimo įstatymas, kuriuo siekta apriboti palūkanų normą. Tačiau jo svarstymas įstrigo. Per pastaruosius dvejus metus, nė viena valdžios institucija, išskyrus Lietuvos banką, neskyrė dėmesio greitųjų kreditų poveikio visuomenei analizei, o tai rodo, kad valdžia arba nesupranta šio verslo daromos žalos, arba per savo atstovus yra nuo jo priklausoma.

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų koalicija atkreipia dėmesį, kad valdžios institucijų pareiga riboti visuomenei žalą keliančius veiksnius kyla iš Konstitucijos 46 str. (*Valstybė gina vartotojo interesus*). Kai teikiamos paslaugos žala visuomenei yra didesnė už jos teikiamą naudą, paslaugą privaloma riboti. Tai rodo ir kitų šalių praktika: greitųjų kreditų verslas yra uždraustas 23 JAV valstijose, kai kuriose ES šalyse jis ribojamas. Pvz., Švedijoje draudžiama suteikti greitąjį kreditą spontaniškai (per kelias minutes), paliekant naudotojui laiko apsigalvoti ir tik sudarius kredito vartojimo sutartį. Atsižvelgiant į visuomenės brandą bei atskirų socialinių grupių ypatumus Lietuvoje šis gyventojus skurdinantis verslas taip pat turi būti ribojamas dėl jo sukeliama itin negatyvių pasekmių.

Atsižvelgdama į tai, kad Lietuva yra tarp pirmaujančiųjų pagal savižudybių skaičių pasaulyje, kad plinta narkomanija ir alkoholizmas, kad beveik trečdalis Lietuvos šeimų gyvena ties skurdo riba, o 20 proc. žemiau skurdo ribos, kad socialinės atskirties didėjimas yra gyventojų emigraciją skatinantis veiksnys, Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų (LINVO) koalicija ragina Lietuvos Respublikos Seimą ir Vyriausybę nedelsiant priimti Lietuvos Respublikos Vartojimo kredito įstatymo pataisas, kuriomis būtų:

- Greitųjų kreditų bendrovių reklama prilyginta alkoholio ir tabako gaminių reklamai su visomis iš to išplaukiančiomis pasekmėmis;
- Neleidžiama greitųjų kreditų bendrovių reklamai skverbtis į privačią žmogaus gyvenimo erdvę (SMS žinutės, el. laišakai, individualūs telefoniniai pokalbiai reklamos tikslais ir kt.);
- Nustatytos ne didesnės kaip 40 proc. metinės skolinimo palūkanos;
- Greitieji kreditai suteikiami tik pajamas gaunantiems asmenims;
- Neskolinama asmenims, įtrauktiems į priklausomybės ar psichiatrijos ligų įskaitą, neveiksniems asmenims;
- Skolinama tik pasirašant paskolos sutartį su nustatytos tapatybės asmeniu;
- Teisė teikti paskolas suteikiama tik Lietuvos bankui leidus užsiimti tokia veikla (licencijuojama veikla).

LINVO koalicijos atstovai:

Saulius Arlauskas	- MRU profesorius, teisės mokslų daktaras;
Rita Aleknaitė- Bieliauskienė	- kultūrologė, humanitarinių mokslų daktarė, M. Romerio universiteto profesorė;
Antanas Buračas	- LMA akademikas, profesorius, Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys;
Bronius Genzelis	- humanitarinių mokslų habilituotas daktaras, profesorius, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, Valstybinės mokslo premijos laureatas;
Laura Janulevičiūtė	- teologė, teisės magistrė;
Aldona Jankevičienė	- advokatė;
Vladas Kančauskas	- skulptorius, dailininkas;
Antanas Kudzys	- habilituotas daktaras, profesorius, LMA tikrasis narys. Tarptautinės tiltų ir konstrukcijų asociacijos, Europos mechanikų draugijos, Tarptautinės statinių tyrimo ir standartų tarybos narys;
Jūratė Markevičienė	- kultūros antropologė, tarptautinė kultūros paveldo ekspertė –ICOMOS narė;
Gediminas Merkys	- sociologas, profesorius, habilituotas mokslų daktaras;
Alvydas Pauliukevičius	- medicinos mokslų daktaras, profesorius;
Vytautas Rubavičius	- rašytojas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros tyrimų instituto vyresnysis mokslo darbuotojas;
Krescencijus Stoškus	- filosofas, humanitarinių mokslų daktaras;
Gytis Vaitkūnas	- dailėtyrininkas, kultūrologas;
Gintautas Vaitoška	- psichiatras, Šeimos ir santuokos studijų programos Tarptautiniame teologijos institute (Trumau, Austrija) vadovas.

Nevyriausybinių organizacijų:

Vytautas Budnikas	- Lietuvos žmogaus teisių asociacija
Romualdas Povilaitis	- Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija
Stasys Kaušinis	- Piliečių gynimo paramos fondas
Stasys Stungurys	- Lietuvos Helsinkio grupė
Edita Milaševičiūtė	- Asociacija Nepartinis demokratinis judėjimas
Paulius Stonis	- Jaunimo sambūris „Pro Patria“
Justinas Jarusevičius	- Vilniaus universiteto Teisės fakulteto studentų ateitininkų korporacija „Iustitia“
Kristina Paulikė	- Vakarų Lietuvos tėvų forumas
Alvita Armanavičienė	- Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija
Algimantas Matulevičius	- Visuomeninis judėjimas „Tautos ateities forumas“
Tomas Markevičius	- Nacionalinė teisingumo ir gynybos sąjunga
Gerogios Macukatov	- Lietuvos graikų visuomeninių organizacijų asociacija
Paulius Mareckas	- Asociacija Vartotojų teisių gynimo centras
Saulius Povilaitis	- Asociacija „Vilniui ir tautai“
Jonas Gediminas Punys	- „Pilielinės iniciatyvos“ grupė
Virginija Jurgelevičienė	- Klaipėdos daugiavaikių šeimų bendrija
Jonas Mažintas	- Lietuvos aeroklubas
Grasilda Makarevičienė	- Lietuvos pagyvenusių žmonių asociacija
Juozas Dapšauskas	- VŠĮ Krikščionybės žiniasklaidos tarnyba

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO KANCELIARIJOS
ASMENŲ APTARNAVIMO SKYRIUS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės
kanceliarijai
Gedimino pr. 11
01103 Vilnius

2015-05-22 Nr. (1D-2018)-2D-2755

Kopija:
Lietuvos žmogaus teisių asociacijos
pirmininkui Vytautui Budnikui
Laisvės pr. 60-302
05120 Vilnius

DĖL KREIPIMOSI

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijoje buvo gautas šalies vadovei adresuotas Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinų organizacijų (LINVO) koalicijos 2015-05-18 kreipimasis, kuriame išreiškiamas didelis susirūpinimas greitųjų kreditų klausimu ir su tuo susijusiomis socialinėmis problemomis.

Respublikos Prezidentės nuomone, greitųjų kreditų reguliavimas šiuo metu nėra pakankamai reglamentuotas, siekiant apsaugoti visuomenę nuo kylančių socialinių problemų, todėl minėtą kreipimąsi persiunčiame Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir prašome išsiaiškinti į jame keliamus klausimus. Raginame nedelsiant imtis priemonių išskeltoms problemoms spręsti ir užtikrinti, kad būtų paspartintos Vartotojų kredito įstatymo pataisų, griežčiau reguliuojančių vartojimo kreditų sritį, priėmimas.

PRIDEDAMA. 4 lapai ir vokas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai).

Skyriaus vedėja

 Asta Bogušienė

A.Trepšienė, tel. 8 706 64057, el.p. aurelija.trepsiene@prezidentas.lt

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro organizacijų pateikti siūlymai Seimui keisti ir papildyti LR vartojimo kredito įstatymą

2015 m. gegužės 20 d.

1. Argumentas:

Vartojimo kreditai teikiami ir savimi pasirūpinti nesugebantiems ar pajamų negaunantiems asmenims. 2014 m. juos gavo per **75 tūkst.** jaunesnių nei 25 metų asmenų. Šios amžiaus grupės asmenys sudaro apie **36 proc.** visų minėtų kreditų vartotojų. Tuo tarpu jaunimo nedarbas Lietuvoje siekia daugiau kaip 20 procentų, apie **0,5 mln.** jaunuolių studijuoja arba mokosi ir negauna jokių pajamų. Todėl nepagrįsti Europos teisės departamento argumentai išvadose dėl įstatymo projekto (Nr.XIIP-2963), kad asmenims, sulaukusiems 18 metų amžiaus negali būti ribojama teisė gauti vartojimo kreditus, neva tuo būtų ribojamas asmens civilinis veiksnumas.

Pažymėtina, kad LR Prezidento ir LR Seimo rinkimų įstatymai (2 str.) taip pat riboja asmenų galimybę būti renkiamiems Respublikos Prezidentu arba Seimo nariais, jeigu jiems nėra atitinkamai keturiasdešimt ir 25 metų. Net ir D kategorijos automobilį vairuoti gali tik asmenys, ne jaunesni kaip 21 metų amžiaus. Tačiau šių įstatymų nuostatos neprieštarauja nei Europos Sąjungos teisės aktams, nei LR Konstitucijai, o tai reiškia, kad valstybė, **esant būtinybei, netik gali, bet ir privalo riboti amžiaus cenzą asmenims**, kurių veiksmai priklauso nuo pastarųjų suvokiamos atsakomybės, o ši nuo asmens dvasinės ir emocinės brandos, kurios stoka gali sukelti nepageidaujamos pasekmes visuomenei, pažeisti kitų asmenų teises.

Dauguma asmenų iki 21 metų amžiaus paprastai neturi nuolatinių pajamų ir negali visiškai pasirūpinti savimi, todėl, sudarydami vartojimo kredito sutartis, jie sukuria netiesiogines pareigas savo tėvams ir artimiesiems, nes teisiškai, nors ir nebūdami atsakingi už savo pilnamečius vaikus ar globotinius, vis dėlto būna priversti sumokėti jų paimtas paskolas, nors tam nėra davę nei sutikimo, nei buvo kaip nors apie tokias sutartis informuoti. Tokiu būdu įstatymo suteikta galimybė gauti vartojimo paskolas asmenims iki 21 metų, neturintiems jokių pajamų, netiesiogiai sukuria pareigas su vartojimo kredito sutartimi nesusijusiems asmenims, akivaizdžiai pažeidžiant pastarųjų teises.

Pasiūlymas:

Pakeisti įstatymo projekto 2 straipsnio 14 punktą ir jį išdėstyti taip:

2 straipsnis.

14. Vartojimo kredito gavėjas (vartotojas) – fizinis asmuo, sulaukęs 21 metų amžiaus, kuris siekia sudaryti ar sudaro vartojimo kredito sutartį asmeninėms, šeimos, namų ūkio, bet ne verslo ar profesinėms reikmėms.

2. Argumentas:

Užsakomąja reklama komercinių televizijų ir radijo stočių eteryje, internetinių žinių portalų reklamos skiltyse, reklamos tinklalapiuose bei leidiniuose, reklamos skrajutėmis, telefoninės rinkodaros ir kitais būdais skleidžiama patraukliai pateikiama (pvz., „**Bobutės paskola**“) informacija apie tariamą greitųjų kreditų pranašumą: nereikia užstato, dokumentų pildymo, sutarčių, greitąjį kreditą galima gauti užsisakius SMS žinute, tai yra anonimiškai, ir t.t.

Dėl šios ir kitų priežasčių – kai kurių visuomenės grupių nebrandumo, neatsakingo vartojimo, įvairių priklausomybių - greitųjų kreditų skolinimosi mastas sparčiai auga, kartu didėja ir gyventojų socialinė atskirtis. 2014 m. gyventojams suteikta **per 706 tūkstančius** vartojimo kreditų, kurių vertė beveik **78 mln. eurų (268 mln. litų)**. Anonimiškai greitųjų kreditų buvo suteikta daugiau nei **86 proc.** juos gavusiųjų.

Pasiūlymas:

Papildyti įstatymo projekto 4 straipsnį 4 dalimi, išdėstant ją taip:

4 straipsnis. Vartojimo kredito sutarties reklamai taikomi reikalavimai

4. Draudžiama nurodyti vartojimo kredito davėjus kaip rėmėjus ar kitaip juos reklamuoti:

- 1) teatro spektaklių, kino filmų ir videofilmų, skirtų asmenims, jaunesniems kaip 21 metų, demonstravimo vietose ir jų reklamoje;
  - 2) paaugliams ir jaunuoliams skirtuose laikraščiuose, žurnaluose, knygose, televizijos ir radijo programose;
  - 3) švietimo, mokslo ir ugdyimo įstaigose, kurias lanko jaunesni kaip 21 metų asmenys;
  - 4) visose sveikatos priežiūros įstaigose;
  - 5) visuomeninio transporto priemonių viduje ir išorėje;
  - 6) koncertų, sporto, labdaros ir (ar) paramos bei kitų renginių, skirtų asmenims, jaunesniems kaip 21 metų, vietose ir jų reklamoje;
  - 7) akcijose, konkursuose, skirtuose asmenims, jaunesniems kaip 21 metų, ir jų reklamoje.
- 5) telefonais SMS žinutėse, elektroniniais laiškais

3. Argumentas:

Įstatymas (21 str.) suteikia galimybę kredito davėjui nustatyti **iki 200 procentų metines palūkanas**. Tokio dydžio palūkanų norma nėra pagrįsta, neatitinka realios paslaugų kainos rinkoje, prieštarauja sąžiningo verslo kriterijams ir

gali būti įvardijamas kaip lupikavimas.

Atkreiptinas dėmesys, kad 2014 m. gyventojams buvo suteikta daugiau kaip **706 tūkst. vartojimo kreditų**. Juos gavo **200 tūkst.** gyventojų. Tai reiškia, kad vienam gyventojui per metus vidutiniškai buvo suteikta vartojimo kreditų net **po 3,4 kartus**. Akivaizdu, kad minėti vartotojai, gaudami po kelis kartus per metus vartojimo kreditus su panašaus dydžio palūkanomis, nėra pajėgūs jų laiku gražinti ir sumokėti neprotingas palūkanas, kas reiškia, kad jie yra priversti įvykdyti savo įsipareigojimus greitųjų kreditų bendrovėms tik pasitelkdami šalutinius pajamų šaltinius (pvz. realizuodami savo turta).

Pasiūlymas:

Pakeisti 21 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

21 straipsnis

2. *Preziumuojama, kad bendra vartojimo kredito kaina neatitinka šio straipsnio 1 dalyje nustatytų reikalavimų, jeigu vartojimo kredito sutartyje nustatyta bendros vartojimo kredito kainos metinė norma sutarties sudarymo momentu yra didesnė kaip 40 procentų.*

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro atstovai:

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija – *Romualdas Povilaitis*

Lietuvos žmogaus teisių asociacija – *Vytautas Budnikas*

Piliečių gynimo paramos fondas – *Stasys Kaušinis*

DĖL VARTOJIMO KREDITO ĮSTATYMO R. XI-1253 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO BIUDŽETO IR FINANSŲ KOMITETAS

Lietuvos žmogaus teisių asociacijai

2015-06-30 Nr. S-2015-4148

Į 2015-06-18 raštą

Susipažinome su jūsų teikiamomis pastabomis ir pasiūlymais rengiamam Vartojimo kredito įstatymo Nr. XI-1253 pakeitimo įstatymo projektui ir informuojame, kad Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2014 m. rugpjūčio 22 d. sprendimu Nr. SV-S-730 sudaryta darbo grupė baigia savo darbą ir Seimo dabartinės sesijos pabaigoje numatoma oficialiai užregistruoti Lietuvos Respublikos vartojimo kredito įstatymo Nr. XI-1253 pakeitimo įstatymo projektą, kuriame, be kita ko, numatoma spręsti ir jūsų rašte keliamus klausimus.

Apie Seime užregistruoto įstatymo projekto bei jūsų siūlymų svarstymus jus papildomai informuosime ir pakviesime dalyvauti mūsų komiteto posėdžiuose.

Pagarbiai

Komiteto pirmininkas

Petras Narkevičius

G. Morkūnas, tel. 239 6743, el. p. gemork@lrs.lt

LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJA

Lietuvos intelektualų ir nevyriausybinių organizacijų (LINVO) koalicijai

2015-06-11 Nr. ((7.72-05)-5K-1512065)-6K-1504576

Į 2015-05-26 Nr. 9-1766

Kopija

Vyriausybės kanceliarijai

Finansų ministerija išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos persiūtą Jūsų 2015 m. gegužės 18 d. kreipimąsi „Dėl greitųjų kreditų ir didėjančios gyventojų socialinės atskirties”.

Pirmiausia norėtume pažymėti, kad Jūsų kreipimesi iškeltos problemos vartojimo kreditų srityje yra labai aktualios, ir taip pat padėkoti už pateiktus pasiūlymus dėl šių problemų sprendimo.

Atsakydami į reiškiamą susirūpinimą dėl vartojimo kredito reglamentavimo, informuojame, kad Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2014 m. rugpjūčio 22 d. sprendimu Nr. SV-S-730 sudaryta darbo grupė, kurios darbe dalyvauja ir Finansų ministerijos atstovas, kaip tik šiuo metu svarsto vartojimo kredito reglamentavimo tobulinimui skirtus Vartojimo kredito įstatymo pakeitimus.

Pažymėtina, kad Seimo darbo grupėje svarstomi visi pasiūlymai dėl vartojimo kredito reglamentavimo tobulinimo, pateikti tiek darbo grupės narių, tiek ir kitų suinteresuotų asmenų, įskaitant ir nevyriausybinės organizacijas, ir asocijuotas struktūras, ir valstybės institucijas bei kitus asmenis. Pagrindiniai svarstomi vartojimo kredito reguliavimo pakeitimai, kuriais siūloma spręsti neatsakingo skolinimo ir skolinimosi problemas, be kita ko minimas ir Jūsų kreipimesi, yra susiję su griežtinamais reikalavimais vartojimo kredito reklamai, vartojimo kredito gavėjų kreditingumo vertinimui, vartojimo kredito sutarčių sudarymo ribojimais (draudimu skolinti nepilnamečiams, neveiksniams, riboto veiksnumo asmenims ir kt.), nusiramino laiko tarpio įtvirtinimu, kuomet paimtą vartojimo kreditą per 2 dienas galima grąžinti nemokant palūkanų ir mokesčių, nekredituotinių asmenų registro sukūrimu, pažeidimams proporcingų sankcijų įtvirtinimu ir kt.

Atsižvelgdami į šios srities reglamentavimo svarbą, o taip pat į tai, kad Seimo sudaryta darbo grupė įpareigota reikiamus įstatymo pakeitimus parengti iki š. m. liepos 1 d., tikimės, kad Vartojimo kredito įstatymo pakeitimų svarstymas ir priėmimas Seime neužtruks.

Viceministras Algimantas Rimkūnas

R. Radvilienė, 2390170

DĖL ASMENŲ, BENDRADARBIAVUSIŲ SU KGB, PAVIEŠINIMO

Lietuvos Respublikos Prezidentei J.E. Daliai Grybauskaitei
Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms
Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui Algirdui Butkevičiui
Žiniasklaidai

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ KOORDINAVIMO CENTRO PAREIŠKIMAS

2015 m. gegužės 6 d.
 Vilnius

Viešojoje erdvėje politikai vėl ėmėsi eskaluoti bendradarbiavimo su KGB temą. Lietuvos žmogaus teisių asociacija ne kartą yra pasisakiusi šiuo klausimu. Didelė dalis Lietuvos žmonių yra persekiojami KGB, buvo kalinami ar kitaip nukentėjo nuo totalitarinio režimo. Tarp bendradarbiavusių su KGB buvo ir tremtinių bei politinių kalinių, kurie kalėjimuose bei lageriuose buvo kankinami ar kitaip prievartaujami ir, neištvėrę fizinių išbandymų, šantažo ar baimindamiesi dėl savo artimųjų, pasidavė okupacinės valdžios represinių struktūrų prievartai sutikdami teikti pageidaujamą informaciją ar buvo priversti bendradarbiauti kitokia forma.

Tas pat pasakytina ir apie okupuotos valstybės piliečius, kurie dirbo okupacinės valdžios valdymo, švietimo, mokslo, ikimokyklinio auklėjimo įstaigose. Išskyrus pokario pasipriešinimo dalyvius ir disidentus, Lietuvoje sunku rasti šeimą, kuri vienaip ar kitaip nebūtų susijusi su tarnyba ir lojalumu okupaciniam totalitariniam režimui.

1990 Aukščiausioji Taryba priėmė nutarimą, kviečiantį kiekvieną asmenį – buvusį SSRS valstybės saugumo komiteto (KGB) informuojantį bendradarbį apsispręsti ir nebeteikti pagalbos SSRS valstybės saugumo komiteto organams.

Tuo pačiu užtikrinta, jog nė vienas asmuo, nepadaręs sunkių nusikaltimų prieš Lietuvos gyventojus ir atsisakęs palaikyti tolesnius ryšius su KGB, taip pat jų šeimos bei artimieji nepatirs nei moralinių, nei teisinių, nei jokių kitokių Respublikos valdžios persekiojimų. Slaptų informatorių sąrašuose esančios jų pavardės niekada nebus oficialiai skelbiamos ar patvirtinamos, jeigu viešumon iškiltų kokiu kitu būdu.

2000 m. įsigaliojo vadinamasis Liustracijos įstatymas, kuris buvusiems KGB ir kitų sovietinių spectarnybų darbuotojams bei slaptiems bendradarbiams leido prisipažinti ir registruotis specialioje komisijoje. Tai padariusiesiems buvo garantuota apsauga, numatyta, kad prisipažinimo faktas bei prisipažinusio asmens pateikti duomenys yra valstybės paslaptį sudaranti informacija, kuri įslaptinama, naudojama ir išslaptinama įstatymų nustatyta tvarka.

Dalis bendradarbiavusių su KGB Lietuvos piliečių, apsisprendusių sąžiningai tarnauti atkurtai nepriklausomai valstybei, laisvanoriškai prisipažino kolaboravę su okupacinio režimo KGB. Tačiau dauguma bendradarbiavusių neprisipažino, tokiu būdu neigdami savo kaltę ar netgi tęsdami nusikalstamą veiklą Lietuvos valstybės atžvilgiu.

Taigi Lietuvos valstybė įsipareigojo nepersekioti prisipažinusių bei neviešinti jų pavardžių, o viešinti duomenis tik apie tuos, kurie neprisipažįsta ir neigia savo kaltę prieš lietuvių ir kitas Lietuvoje gyvenančias tautas.

Tačiau nustojus galioti Valstybės tarnybos ir paslaptį įstatymo nustatytam paslapties saugojimo terminui, kai kurie politikai prabilo ir apie prisipažinusių asmenų pavardžių viešinimą, prisidengdami tariamu siekiu nutraukti įvairias politines spekuliacijas bendradarbiavimo su KGB tema.

Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras (LŽTKC) pareiškia:

Viešai deklaruojamas politikų siekis paviešinti prisipažinusių apie bendradarbiavimą su KGB asmenų pavardes ir jų bylas kelia sąžiningų piliečių nepasitikėjimą valstybe ir jos teikiamų garantijų piliečiams patikimumu.

LR Konstitucijos preambuleje skelbiama, kad Lietuvos Respublika yra teisinė valstybė, o teisinės valstybės pagrindas yra teisės viršenybė prieš įstatymą. Vienas svarbiausių teisinės valstybės principų yra teisinis stabilumas ir žmogaus teisėtų lūkesčių užtikrinimas.

Akivaizdu, kad prisipažinusių dėl bendradarbiavimo su KGB asmenų pavardžių ir bylų paviešinimas pažeistų teisėtus prisipažinusiųjų lūkesčius, o kartu ir vieną iš svarbiausių teisinės valstybės principų.

Todėl Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centras nepritaria kai kurių politikų iniciatyvai viešinti visas be išimčių bendradarbiavusių su KGB asmenų bylas.

LŽTKC pritaria nuomonei, kad galima viešinti pavardes ir bylas tik tų asmenų, kurie vengė ir tebevengia atskleisti savo bendradarbiavimo su KGB ir kitomis okupacinio režimo tarnybomis faktą, tuo būdu likdami įsipareigoję ir galimai tęsdami savo veiklą nusikalstamoje svetimos valstybės represinėje struktūroje. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad LR valstybės archyve tėra 1 proc. visų asmenų, okupaciniu laikotarpiu bendradarbiavusių su KGB, bylų, ir pastarųjų paviešinimas atkurtų tik dalį teisingumo, o tai leidžia manyti, kad ši bendradarbiavusių su KGB viešinimo iniciatyva tėra eilinė propagandinė politinė akcija prieš artėjančius Seimo rinkimus.

<i>Lietuvos žmogaus teisių asociacija</i>	- <i>Vytautas Budnikas</i>
<i>Nepartinis demokratinis judėjimas</i>	- <i>Krescencijus Stoškus</i>
<i>Piliečių gynimo paramos fondas</i>	- <i>Stasys Kaušinis</i>
<i>Lietuvos Helsinkio grupė</i>	- <i>Stasys Stungurys</i>
<i>Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija</i>	- <i>Romualdas Povilaitis</i>

DĖL VARDŲ IR PAVARDŽIŲ RAŠYMO ASMENS DOKUMENTUOSE

Lietuvos Respublikos Prezidentei J.E. Daliai Grybauskaitei

Lietuvos Respublikos Seimo frakcijoms

Lietuvos Respublikos Ministrui Pirmininkui A. Butkevičiui

Žiniasklaidai

LIETUVOS INTELEKTUALŲ PAREIŠKIMAS

2015 m. birželio 17 d.

Lietuvos Respublikos Seimas, Konstitucijos salė

Visuomenėje aštrėjant diskusijoms dėl vardų ir pavardžių rašymo Lietuvos Respublikos asmens dokumentuose nelietuviškais lotyniško pagrindo rašmenimis bei ryškėjant kai kurių Seimo Teisės ir teisėtvarkos komiteto narių pastangoms abejotinais teisiniais argumentais pagrįsti ir teikti LR Seimui svarstyti G.Kirkilo bei I.Šiaulienės parengtą įstatymo projektą Nr. XIIP-1653(2) (toliau -Projektas) dėl vardų ir pavardžių rašymo asmens dokumentuose, pareiškiamo:

Įstatymo projektas Nr. XIIP-1653 (2) turi būti atmestas, kadangi jis prieštarauja LR Konstitucijai, kuri skelbia, kad Lietuvos Respublikoje „valstybinė kalba yra lietuvių kalba“ (14 str.). Lietuvių kalba turi vienodai laisvai funkcionuoti tiek rašto, tiek ir garsinės šnekos forma. Kadangi šios kalbos pagrindą sudaro lietuviškoji abėcėlė, tik jos adekvati rašytinė forma gali išsaugoti jos taisyklingą (norminį) tarimą;

Įstatymo projekto Nr. XIIP-1653 (2) autoriai, tenkindami tam tikrų vidaus bei užsienio valstybių politinių jėgų interesus, vildamiesi konstitucinės lietuvių kalbos apsaugos pažeidimu tariamai sustiprinti Lietuvos valstybės suverenitetą ir sustiprinti savo partinę galią, daro politinę žalą valstybei – įteisina kalbos normų ignoravimą, rodo nesiskaitymą su pilietinės visuomenės lūkesčiais ir žemina Lietuvos valstybės orumą;

Atkreipiame LR Seimo narių dėmesį į tai, kad valstybinės kalbos statusas yra konstitucinė vertybė, o jo keitimas priskirtinas prie svarbiausių valstybės bei tautos klausimų. Priėmus siūlomą įstatymo projektą Nr. XIIP-1653 (2), būtų paneigtas konstitucinis valstybinės kalbos statusas, t. y. būtų pažeistos esminės Konstitucijos nuostatos: suverenitetas priklausau Tautai“ (2 str.) ir „Svarbiausi Valstybės bei Tautos gyvenimo klausimai sprendžiami referendumu“ (9 str.). Įstatymų leidėjas, patvirtindamas tokį Projektą, priimtų sprendimą, kuris priskirtinas visos lietuvių tautos kompetencijai, t. y. priimtų antikonstitucinį sprendimą.

Atsižvelgdami į išdėstytas aplinkybes, siūlome pritarti alternatyviam Valentino Stundžio ir kitų LR Seimo narių parengtam Lietuvos Respublikos vardų ir pavardžių rašymo dokumentuose įstatymo projektui (Nr. XIIP-1675), kuris tiek vidaus, tiek tarptautinės teisės požiūriu visiškai užtikrina užsienio ir Lietuvos piliečių teisę skelbti savo vardus ir pavardes asmens dokumentuose ir nelietuviškais lotyniško pagrindo rašmenimis.

Pareiškimas priimtas LR Seime 2015 m. birželio 17 d. vykusioje konferencijoje „Kūryba ant skustuvo asmenų: kaip sovietmečiu buvo ginama profesionalioji lietuvių kultūra. Liudytojų parodymai“.

Konferencijos dalyviai:

Andrijauskas Gintaras - *advokatas;*

Antanavičius Juozas - *muzikologas, pedagogas, humanitarinių mokslų daktaras;*

Balčius Jonas -	<i>filosofas, habilituotas humanitarinių mokslų daktaras;</i>
Daujotytė Viktorija -	<i>Nacionalinės premijos laureatė, literatūrologė, habilituota humanitarinių mokslų daktarė;</i>
Drazdauskienė Marija Liudvika -	<i>kalbininkė, habilituota humanitarinių mokslų daktarė;</i>
Drėmaitė Gražina -	<i>grafikos restauratorė, paveldosaugininkė;</i>
Endriukaitis Algirdas -	<i>politikas, publicistas, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos Akto dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo signataras;</i>
Garšva Kazimieras -	<i>kalbininkas, humanitarinių mokslų daktaras;</i>
Gedgaudas Edmundas -	<i>pianistas, eseistas, muzikologas ir kultūrologas;</i>
Gylis Povilas -	<i>ekonomistas, habilituotas mokslų daktaras, Tarptautinės ekonomistų asociacijos tarybos narys, Lietuvos Respublikos ir penkių užsienio šalių ordinų kavaličius;</i>
Indriūnas Algimantas -	<i>inžinierius, žurnalistas, visuomenės veikėjas;</i>
Kančauskas Vladas -	<i>dailininkas, skulptorius;</i>
Karaškaitė Nijolė -	<i>pedagogė, VšĮ „Musica vitale“ vadovė;</i>
Kliauga Algimantas Stanislovas -	<i>dailininkas;</i>
Krištopaitis Juozas Algimantas -	<i>fizikas ir filosofas, habilituotas mokslų daktaras, Baltijos valstybių mokslo istorijos ir filosofijos asociacijos prezidentas;</i>
Labutis Vitas -	<i>kalbininkas, habilituotas humanitarinių mokslų daktaras;</i>
Laurinavičius Česlovas -	<i>istorikas, politologas, Istorijos instituto XX a. Lietuvos istorijos skyriaus vedėjas, humanitarinių mokslų daktaras;</i>
Lukšaitė Ingė -	<i>kultūros istorikė, habilituota humanitarinių mokslų daktarė;</i>
Matulaitė Daliutė Ona -	<i>skulptorė, Vilniaus dailės akademijos profesorė;</i>
Medelis Linas Virginijus -	<i>publicistas, redaktorius, periodikos leidėjas;</i>
Milaševičiūtė Edita -	<i>rašytoja, scenaristė, Nepartinio demokratinio judėjimo tarybos narė;</i>
Mureika Juozas Sigitas -	<i>filosofas, habilituotas humanitarinių mokslų daktaras;</i>
Papinigis Giedrius -	<i>Lietuvos Sąjūdžio steigėjas, savanoris;</i>
Pauliukevičius Alvydas -	<i>medicinos mokslų daktaras, profesorius;</i>

Puidokas Šarūnas -	<i>portalo „Eksptai.eu“ atstovas;</i>
Ramonas Augustas -	<i>dailininkas;</i>
Ramonas Kęstutis Petras -	<i>dailininkas, nusipelnęs meno veikėjas;</i>
Skrupskelis Eugenijus -	<i>istorikas, paveldosaugininkas, Romualdo Ozolo paramos fondo „Už teisingumą Lietuvoje“ vadovas;</i>
Smalskienė Dalia -	<i>Lietuvos muzikų sąjungos atstovė;</i>
Stoškus Krescencijus -	<i>filosofas, humanitarinių mokslų daktaras, Lietuvos kultūros kongreso ir Nepartinio demokratinio judėjimo tarybų pirmininkas;</i>
Stulgienė Liucija -	<i>Lietuvos muzikų rėmimo fondo direktorė;</i>

LIETUVOS NVO TARYBOS SAULĖTEKIS (nevaldoma demokratija 3)

Gegužės 21 d. įvyko eilinis Lietuvos nevyriausybinų organizacijų (NVO) tarybos posėdis. Dalyvavo vos pusė tarybos narių (10 iš 20). Svarstytas darbo planas 2015-2016 metams, Viešųjų pirkimo įstatymo projektas, tartasi dėl NVO tarybos darbo grupių.

Ankstesniame posėdyje tarybos narys Ignas Stankovičius siūlė tobulinti Lietuvos NVO tarybos darbo nuostatus, atsižvelgti į šiandienos prioritetus ir daryti tai, kas šiandien svarbiausia valstybei.

Dalyviai aptarė ir tarybos nario Krescencijaus Soškaus siūlymus. K.Stoškus kalbėjo apie švietimo, mokslo ir kultūros visuomenininkų būklę, Lietuvos visuomenės susiskaldymą. Priminė, jog būta mėginimų suvienyti rašytojų, dailininkų ir kitas kūrybines organizacijas. Anot jo, Lietuvos NVO taryba galėtų konsoliduoti visuomenininkus - valstybei reikia bendrų sprendimų.

Tačiau jo siūlymai atgarsio nesulaukė.

Į klausimą, kaip vyks NVO plėtra, jei Lietuvos NVO taryba neketina plėtoti jokių NVO krypčių, pirmininkaujantis R.Navickas pacitavo LR Nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymą, kuris nurodo, jog Lietuvos NVO taryba turi teisę dalyvauti rengiant teisės aktų, susijusių su nevyriausybinų organizacijų plėtros politika, projektus, gauti iš ministerijų, vyriausybės įstaigų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų informaciją bei dokumentus, kurių reikia Nevyriausybinų organizacijų tarybos uždaviniams ir funkcijoms atlikti, sudaryti darbo ar ekspertų grupes nevyriausybinų organizacijų plėtros politikos klausimams svarstyti ir kt.

Abiejų minėtų tarybos narių siūlymai buvo atmetti. Tiesa, nutarta sudaryti darbo grupes K.Stoškaus ir I.Stankovičiaus siūlymams įgyvendinti. Į šias grupes galės įsirašyti visi, kas panorės. Žinoma, laikantis protingumo kriterijų.

Į klausimą, ar bus išverstos į lietuvių kalbą Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendacijos dėl nevyriausybinų organizacijų teisinio statuso Europoje, buvo paaiškinta, kad šios rekomendacijos jau išverstos. Jos paskelbtos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tinklalapyje (žiūr. <http://www.socmin.lt/lt/neyvriausybinu-organizaciju-sektorius/teises-aktai-845.html>).

Tartasi dėl Lietuvos NVO tarybos darbo grupių. Siūlyta savanoriškai įsirašyti į sudarytas darbo grupes. Asmuo gali dalyvauti ir keliose darbo grupėse. Nuspręsta į jas įtraukti daugiau specialistų. Tačiau pasigirdo būkštavimų, kad grupėse specialistų gali būti daugiau negu Tarybos narių, todėl specialistų skaičių derėtų riboti.

Vis dėlto prieita prie išvados, kad specialistai neturi balsavimo teisės, todėl jokio pavojaus demokratijai sukelti negali.

Kalbėta apie Viešųjų pirkimų įstatymo pataisas. Gauti atsakymai iš valstybės institucijų nedžiugina. Viešųjų pirkimų tarnybos atstovai Tarybos posėdyje netgi nepanoro dalyvauti, neva nesą galutinio įstatymo projekto, tad ir tartis nėra dėl ko.

Ūkio ministerija siūlė tartis tik dėl kiekvieno viešųjų pirkimų atvejo atskirai.

Kalbėta apie galimą bendrą Lietuvos NVO tarybos pozicijos formavimą tam tikrais visuomeninio gyvenimo klausimais. Jei taryba pareikštų savo nuomonę tam tikrais visuomenės gyvenimo klausimais, I. Stankovičiaus nuomone, jos svoris ir reikšmė tik padidėtų.

Tačiau paaiškėjo, kad Taryba apskirtai negali turėti viešingos pozicijos, nes jos nariai yra valstybės tarnautojai, ministerijų ir valdžios institucijų atstovai. Pastarieji negali laisvai reikšti nuomonės, prieš tai nesuderinę su atstovaujantį institucijų vadovais, nes galima tokia situacija, kai Lietuvos NVO taryba ir joje valdžios institucijoms atstovaujantys darbuotojai bendru sutarimu gali priimti sprendimą, prieštaraujantį tos pačios institucijos veiklos prioritetams.

Kalbėta ir apie NVO fondą, kuris pretenduotų gauti 2 proc. gyventojų pajamų mokesčių, skirtų paramai (apie 10 mln. Eurų). Tačiau prisiminta, jog šiuo metu Seime yra svarstomos vietos savivaldos įstatymo pataisos, o į minėtas nepaskirstytas lėšas pretenduoja ir savivaldybės. Tad reikia ieškoti kompromiso.

Tartasi dėl valstybės turto panaudos asociacijų veiklai. Nevyriausybinės organizacijos skundžiasi, kad panaudos būdu joms skirtas patalpas suremontavus, po kurio laiko savivaldybės pelningai jas parduoda, nesumokėjusios už tai jokios kompensacijos.

Išsiaiškinta, kad Lietuvos NVO taryba jokių svertų šiems santykiams sureguliuoti neturi. Rekomenduota atidžiau skaityti patalpų panaudos sutartis ir numatyti jose, kad panaudos davėjas kompensuotų patalpų kapitalinio remonto išlaidas, jei tokių būta. Be to sutarta šiuo klausimu parengti kreipimąsi į Savivaldybių asociaciją ir Valstybės Turto fondą.

DĖL EUROPOS TARYBOS MINISTRŲ KOMITETO REKOMENDACIJŲ (CM/Rec (2007) 14)

**Lietuvos Respublikos
Seimo Pirmininkei
p. Loretai Graužinienei**

2015 m. vasario 25 d., Vilnius

2013 m. buvo priimtas, o 2014 m. įsigaliojo Lietuvos Respublikos nevyriausybinė organizacijų plėtros įstatymas. Jo preambulėje parašyta, kad šiuo įstatymu siekiama reglamentuoti Lietuvoje veikiančių nevyriausybinių organizacijų plėtros politiką ir įgyvendinimo principus, valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų bendradarbiavimo su nevyriausybėmis organizacijomis veiklos sąlygas.

Pažymime, kad priimant šį įstatymą Lietuvos nevyriausybinių organizacijų (NVO) pateikė labai daug pastabų, pirmiausia dėl to, kad šis įstatymas iš esmės suvaržo NVO veiklą, daro NVO priklausomas nuo valstybės ir valdžios institucijų. Tuo tarpu 2007 m. spalio

10 d. Europos Tarybos Ministrų Komitetas patvirtintose rekomendacijose (CM/Rec (2007) 14) dėl nevyriausybinių organizacijų teisinio statuso Europoje (toliau - Rekomendacijos), nurodoma, kad valdžios įstaigoms draudžiama kaip nors varžyti ir reguliuoti NVO veiklą.

Atkreipiame dėmesį, kad minėtos Rekomendacijos įpareigoja valstybes ES nares užtikrinti, kad jos būtų išverstos į nacionalines kalbas, kad su jomis būtų supažindintos kuo daugiau NVO ir nacionalinių parlamentų nariai bei valdžios institucijos ir švietimo įstaigos.

Tačiau iki šio laikotarpio visuomene neturi galimybės su jomis susipažinti dėl tos priežasties, kad minėtos rekomendacijos nėra išverstos į lietuvių kalbą. Jokiam oficialiame valstybės institucijos tinklalapyje šios rekomendacijos nėra paskelbtos. Tokiu būdu visuomenei yra ribojama informacija apie piliečių teises, kurias reglamentuota Europos Sąjungos teisės aktai.

Kadangi minėtų Rekomendacijų turinys yra labai svarbus tiek įstatymų leidėjui, tiek vykdomajai valdžiai ir visuomenei, prašome Jus kreiptis į Vyriausybę išversti į lietuvių kalbą ir viešai paskelbti Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacijas (CM/Rec (2007) 14).

*Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkas
Vytautas Budnikas*

*Lietuvos piliečių gynimo paramos fondo direktorius
Stasys Kaušinis*

VYRIAUSYBĖS KANCLERIS

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

Ministro Pirmininko pavedimu prašyčiau vykdant 2015 m. vasario 24 d. pavedimą Nr. 27-567 apie numatomus veiksmus pranešti Lietuvos piliečių gynimo paramos fondo direktoriui S. Kaušiniui ir Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkui V. Budnikui.

Lietuvos piliečių gynimo paramos fondui Lietuvos žmogaus teisių asociacijai

Seimo kanceliarijos Komunikacijos departamento
Priėmimo skyriui

Gerb. J. Pankauskui

2015 m. kovo 5d. Nr.27- 678

A. Zedelytė, tel. 8 706 63 985

Dokumento registracijos Nr. 2679

DĖL KREIPIMOSI

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS KOMUNIKACIJOS
DEPARTAMENTO PRIĖMIMO SKYRIUS**Lietuvos Respublikos Vyriausybei**

2015-02-27 Nr. S-2015-1110

Kopija

Lietuvos piliečių gynimo paramos fondo direktoriui Stasiui Kaušiniui
Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkui Vytautui Budnikui

Siunčiame Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei Loretai Graužinienei adresuotą Lietuvos piliečių gynimo paramos fondo direktoriaus Stasio Kaušinio ir Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininko Vytauto Budniko kreipimąsi „Dėl Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijų (CM/Rec (2007) 14)“.

PRIDEDAMA. 1 lapas (pirmajam adresatui).

Skyriaus vedėja
*Birutė Baltrušaitytė*DĖL EUROPOS TARYBOS MINISTRŲ KOMITETO REKOMENDACIJŲ
(CM/REC (2007) 14)**Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija****Lietuvos piliečių gynimo paramos fondo direktoriui Stasiui Kaušiniui**
Lietuvos žmogaus teisių asociacijos pirmininkui Vytautui Budnikui

Kopija

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

2015 03-20 Nr. (31.4-44) SD - 1863

Į 2015-03-05 Nr. 27-678

Vykdydama Vyriausybės Kanclerio 2015-03-05 pavedimą Nr. 27-678 Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau - Ministerija) kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliariją dėl Europos Tarybos Ministrų Komiteto Rekomendacijų (CM/Rec (2007) 14) (toliau - Rekomendacijos) vertimo į lietuvių kalbą. Išverstos Rekomendacijos bus paskelbtos Ministerijos interneto svetainėje www.socmin.lt.

PRIDEDAMA. 2015 m. kovo 6 d. raštas „Dėl Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijos (CM/Rec (2007) 14“, 1 lapas.

Viceministras
*Algirdas Šešelgis**Viktorija Mielkutė, tel. 8 706 68173, el. p. viktorija.mielkute@socmin.lt*

MINISTRŲ KOMITETO REKOMENDACIJA VALSTYBĖMS NARĖMS Nr. CM/REC (2007)14 DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ TEISINIO STATUSO EUROPOJE

*(priimta 2007 m. spalio 10 d. Ministrų Komiteto ministrų pavaduotojų
1006-ame susirinkime)*

Ministrų Komitetas, remdamasis Europos Tarybos Statuto 15 straipsnio b punktu,

atsižvelgdamas į tai, kad Europos Tarybos tikslas yra pasiekti didesnę savo narių vienybę ir kad šio tikslo gali būti siekiama priimant bendras taisykles;

suprasdamas svarbų nevyriausybinių organizacijų (NVO) indėlį plėtojant ir įgyvendinant demokratiją ir žmogaus teises, visų pirma skatinant visuomenės supratimą, dalyvavimą visuomenės gyvenime ir užtikrinant valdžios institucijų veiklos skaidrumą ir atskaitomybę, taip pat suprasdamas, kad NVO indėlis į demokratinių visuomenių kultūrinį gyvenimą ir socialinę gerovę yra lygiai taip pat svarbus;

atsižvelgdamas taip pat į neįkainojamą NVO indėlį siekiant įgyvendinti Jungtinių Tautų Chartijoje ir Europos Tarybos Statute nustatytus tikslus ir principus;

atsižvelgdamas į Europos Tarybos valstybių ir vyriausybių vadovų trečiajame aukščiausiojo lygio susitikime (2005 m. gegužės 16–17 d. Varšuvoje) priimtą Deklaraciją ir Veiksmų planą;

pažymėdamas, kad NVO indėlis pasireiškia per labai įvairią veiklą, taip pat ir tada, kai NVO veikia kaip skirtingų visuomenės segmentų ir valdžios institucijų tarpusavio bendravimo priemonė, palaikydamos teisės ir viešosios politikos pokyčius, teikdamos pagalbą tiems, kam jos reikia, rengdamos techninius ir profesinius standartus, stebėdamos, kaip laikomasi galiojančių įsipareigojimų pagal nacionalinę ir tarptautinę teisę, be to, per NVO veiklą, kuria sudaromos galimybės asmenybei įgyvendinti savo siekius ir kartu siekti bendrų interesų, juos skatinti ir ginti;

turėdamas omenyje, kad NVO gausa yra įrodymas, jog šių organizacijų nariai turi teisę į asociacijų laisvę remiantis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 11 straipsniu ir kad jų įsisteigimo šalis laikosi demokratinio pliuralizmo principų;

atsižvelgdamas į Europos socialinės chartijos (pataisytos) (ETS Nr. 163) 5 straipsnį, Tautinių mažumų apsaugos pagrindų konvencijos (ETS Nr. 157) 3, 7 ir 8 straipsnius ir Konvencijos dėl užsieniečių dalyvavimo viešajame gyvenime vietos lygmeniu 3 straipsnį (ETS Nr. 144);

pripažindamas, kad NVO veikla susijusi ne tik su teisėmis, bet ir su atsakomybe;

manydamas, kad geriausia priemonė etiškam, atsakingam NVO elgesiui užtikrinti yra savireguliacinio skatinimas;

atsižvelgdamas į Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką ir Jungtinių Tautų žmogaus teisių sutarties priežiūros institucijų nuomonę;

atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliucija A/RES/53/144 priimtą Deklaraciją dėl individų, grupių ir visuomenės organų teisės ir atsakomybės remti ir ginti visuotinai pripažintas žmogaus teises ir pagrindines laisves;

remdamasis Pagrindiniais nevyriausybinių organizacijų Europoje statuso principais;

atsižvelgdamas į Europos konvenciją dėl tarptautinių nevyriausybinių organizacijų juridinio asmens statuso pripažinimo (ETS Nr. 124) (toliau – Konvencija Nr. 124) ir į pageidavimą padidinti Konvencijos Susitariančiųjų Šalių skaičių;

Rekomenduoja valstybių narių vyriausybėms:

– įgyvendinant teisės aktus, politiką ir praktiką vadovautis būtiniausiais šioje rekomendacijoje nustatytais reikalavimais;

- atsižvelgti į šiuos reikalavimus vykdant prisiimtų įsipareigojimų stebėseną;
- užtikrinti, kad ši Rekomendacija ir prie jos pridamas Aiškinamasis memorandumas būtų išversti ir išplatinti kuo plačiau NVO ir plačiajai visuomenei, taip pat parlamentarams, atitinkamoms valdžios ir švietimo institucijoms ir kad ji būtų taikoma rengiant [valdžios] pareigūnus.

I. Pagrindiniai principai

1. Pagal šią Rekomendaciją NVO yra savanoriškos savivaldžios institucijos ar organizacijos, įsteigtos siekti jų steigėjų ar narių iškeltų iš esmės ne pelno tikslų. NVO neapima organizacijų, veikiančių kaip politinės partijos.
2. NVO apima tiek atskirų asmenų (fizinųjų ar juridinių), tiek tokių asmenų grupių įsteigtas institucijas ar organizacijas. NVO gali būti grindžiamos naryste arba ne naryste.
3. NVO gali būti neoficialios institucijos ar organizacijos arba juridinio asmens statusą turinčios įstaigos.
4. NVO pagal savo sudėtį ir veiklos sritį gali būti nacionalinės arba tarptautinės.
5. NVO turėtų naudotis teise į saviraiškos laisvę ir visomis kitomis joms taikomomis visuotinai ir regionų lygmeniu užtikrinamomis teisėmis ir laisvėmis.
6. NVO neturėtų būti pavaldžios valdžios institucijoms.
7. Juridinio asmens statusą turinčios NVO turėtų turėti tokias pat galimybes, kokias paprastai turi kiti juridiniai asmenys, ir joms turėtų būti taikomos administracinės, civilinės ir baudžiamosios teisės normos ir sankcijos, paprastai taikomos šiems juridiniams asmenims.
8. NVO taikomas teisinis pagrindas ir fiskalinė sistema turėtų padėti skatinti jų steigimąsi ir tęstinę veiklą.
9. NVO neturėtų skirstyti jokio pelno, kurį jos galėtų gauti iš savo veiklos, savo nariams ar steigėjams, tačiau gali panaudoti pelną savo tikslams įgyvendinti.
10. Valdžios institucijų veika ar neveikimas NVO atžvilgiu turėtų būti nagrinėjama administracine tvarka ir NVO turėtų turėti galimybę tai teisiškai užginčyti nepriklausomame ir nešališkame visapusišką jurisdikciją turinčiame teisme.

II. Tikslai

11. NVO turėtų turėti galimybę laisvai siekti savo tikslų, jeigu ir tikslai, ir priemonės jiems pasiekti atitinka demokratinės visuomenės principus.
12. NVO turi turėti laisvę atlikti tyrimus, imtis švietimo ir atstovavimo veiklos viešųjų diskusijų klausimais, neatsižvelgiant į tai, ar pozicija, kurios jos laikosi, atitinka vyriausybės politiką ir į tai, ar dėl jos būtina pakeisti įstatymus.
13. NVO turėtų turėti galimybę laisvai remti konkretų kandidatą ar partiją per rinkimus ar referendumą, jeigu jos atvirai išdėsto savo motyvus. Bet kokiam tokios paramos teikimui taip pat turėtų būti taikomi rinkimų ir politinių partijų finansavimą reglamentuojantys teisės aktai.
14. NVO turi turėti galimybę be jokio specialaus leidimo, tačiau laikydamosi visų atitinkamai veiklai paprastai taikomų licencijavimo ar norminių reikalavimų, laisvai dalyvauti bet kokioje teisėtoje ekonominėje, verslo ar komercinėje veikloje, kad palaikytų savo veiklą, kuria nesiekama pelno.
15. NVO turi turėti galimybę laisvai siekti savo tikslų tapdamos nacionalinių ar tarptautinių NVO susivienijimų, federacijų ir konfederacijų narėmis.

III. Sudarymas ir narystė

A. Steigimas

16. Bet kuriam asmeniui, nesvarbu, ar jis yra juridinis ar fizinis asmuo, [valstybės] pilietis ar ne pilietis, arba tokių asmenų grupė, turėtų būti užtikrinama galimybė laisvai steigti NVO, o kai tai susiję su ne naryste grindžiamos NVO steigimu, galimybė įkurti NVO dovanojant ar testamentu paliekant savo turtą.
17. Dviem ar daugiau asmenų turėtų būti užtikrinama galimybė įkurti naryste grindžiamą NVO, tačiau, jei siekiama gauti juridinio asmens statusą, gali būti reikalaujama daugiau narių, vis dėlto narių skaičius turi būti nustatytas toks, kad netrukdytų įsteigti NVO.

B. Įstatai

18. Juridinio asmens statusą turinčios NVO paprastai turėtų turėti įstatus, įskaitant steigiamąjį dokumentą ar steigimo dokumentus ir, jei taikoma, bet kokią kitą dokumentą, kuriuo nustatomos jų veiklą reglamentuojančios sąlygos.

19. Juridinio asmens statusą turinčios NVO įstatuose paprastai nurodoma jos:

- a) pavadinimas;
- b) tikslai;
- c) įgaliojimai;
- d) aukščiausiasis valdymo organas;
- e) šio organo posėdžių dažnumas;
- f) tokių posėdžių sušaukimo tvarka;
- g) šio organo tvirtinamų finansinių ir kitų ataskaitų tvirtinimo tvarka;
- h) įstatų pakeitimo ir organizacijos paleidimo ar jos susijungimo su kita NVO tvarka.

20. Naryste grindžiamos NVO aukščiausiąjį valdymo organą turėtų sudaryti jos nariai, o dėl bet kurio įstatų pakeitimo turėtų būti būtinas šių narių sutikimas. Kai tai susiję su kitomis NVO, aukščiausiasis valdžios organas turėtų būti įstatuose nustatytas organas.

C. Narystė

21. Joks asmuo pagal įstatymus ar kitaip neturėtų būti verčiamas įstoti į NVO, išskyrus atvejus, kai tam tikrose valstybėse profesinės veiklos reguliavimo tikslais įstatymu nustatytas organas ar organizacija yra laikomi NVO.

22. Bet kurio asmens, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra fizinis ar juridinis asmuo ir į tai, ar jis yra pilietis ar ne pilietis, teisei įstoti į naryste grindžiamą NVO neturėtų būti taikomi nepagrįsti teisiniai apribojimai ir, atsižvelgiant į nepateisintą diskriminavimo draudimo principą, ši teisė pirmiausia turėtų būti apibrėžiama atitinkamų NVO įstatuose.

23. NVO nariai neturėtų būti iš jų šalinami, jei tai prieštarauja NVO įstatams.

24. NVO priklausantiems asmenims neturėtų būti taikomos jokios sankcijos dėl jų narystės. Tai neturėtų trukdyti laikyti tokią narystę nesuderinama su konkrečiomis pareigomis ar darbu.

25. Naryste grindžiamos NVO turėtų turėti teisę leisti dalyvauti savo veikloje ir ne nariams.

IV. Juridinio asmens statusas

A. Bendrosios nuostatos

26. NVO juridinio asmens statusas turėtų būti aiškiai atskirtas nuo jų narių ar steigėjų statuso.

27. NVO, sudaryta susijungus dviem ar daugiau NVO, turėtų paveldėti jų teises ir atsakomybę.

B. Juridinio asmens statuso įgijimas

28. Juridinio asmens statuso įgijimą reglamentuojančios taisyklės turėtų būti, jei toks statusas neįgyjamas automatiškai, kaip NVO steigimo pasekmė, suformuluotos objektyviai, o atitinkamos institucijos neturėtų turėti galimybės jų aiškinti savo nuožiūra.

29. Juridinio asmens statuso įgijimą reglamentuojančios taisyklės turėtų būti plačiai paskelbtos, juridinio asmens statuso gavimo tvarka turi būti lengvai suprantama, o jos reikalavimai – lengvai įvykdomi.

30. Asmenys gali būti pripažinti netinkamais steigti juridinio asmens statusą turinčias NVO dėl apkaltinamojo nuosprendžio, kuris yra sprendimo, kad jie netinkami steigti NVO, pagrindas. Tokio sprendimo juos pripažinti netinkamais taikymo mastas ir trukmė turėtų būti nustatoma pagal proporcingumo principą.

31. Teikiant prašymus įsteigti naryste grindžiamas NVO turėtų būti pateikiama tik jų įstatai, adresai ir jų steigėjų, direktorių, pareigūnų ir teisinių atstovų pavadinimai (vardai). Kai tai susiję su ne naryste grindžiamų NVO steigimu, taip pat gali būti reikalaujama įrodyti, kad jos turi finansinių išteklių savo tikslams įgyvendinti.

32. Juridinio asmens statuso, kai tai susiję su naryste grindžiamų NVO steigimu, turėtų būti siekiama tik priėmus šį

siekį patvirtinantį nutarimą susirinkime, į kurį sukviečiami visi nariai.

33. Už prašymą gauti juridinio asmens statusą gali būti imamas mokestis, tačiau jo dydis neturėtų būti toks, kad atgrasytų nuo prašymų.

34. Juridinio asmens statusą suteikti atsakoma tik tada, jei nebuvo pateikti visi aiškiai nustatyti būtini dokumentai, jei buvo pasinaudota aiškiai klaidinančiu pavadinimu (vardu) arba jei jis nepakankamai aiškiai skiriasi nuo atitinkamoje valstybėje jau veikiančio fizinio ar juridinio asmens pavadinimo (vardo), arba jei įstatuose nustatytas tikslas aiškiai nesuderinamas su demokratinės visuomenės principais.

35. Bet koks juridinio asmens statuso siekiančių NVO tikslų priimtimumo vertinimas turėtų būti gerai apsvarstytas ir juo turi būti atsižvelgiama į politinio pliuralizmo sąvoką. Vertinimas neturėtų būti pagrįstas išankstine nuomone.

36. Už juridinio statuso suteikimą atsakingas organas, priimdamas savo sprendimus, turėtų veikti nepriklausomai ir nešališkai. Toks organas turėtų turėti pakankamai tinkamos kvalifikacijos darbuotojų savo funkcijoms atlikti.

37. Sprendimams suteikti ar atsisakyti suteikti juridinio asmens statusą priimti turėtų būti nustatomas pagrįstas laikotarpis.

38. Prašytojams turėtų būti pranešama apie visus sprendimus, o bet kokio atsisakymo priežastys turėtų būti nurodomos raštu, taip pat užtikrinama galimybė atsisakymą apskusti nepriklausomam ir nešališkam teismui.

39. Sprendimai dėl tinkamumo suteikti NVO finansinę ar kitokią pagalbą turėtų būti priimami nepriklausomai nuo sprendimų dėl juridinio asmens statuso įgijimo ir pageidautina, kad juos priimtų kitas organas.

40. Įrašai apie juridinio asmens statuso NVO suteikimą, jei toks statusas automatiškai neįgyjamas įsteigus NVO, turėtų būti lengvai prieinami visuomenei.

41. Iš NVO neturėtų būti reikalaujama periodiškai atnaujinti jų, kaip juridinių asmenų, statusą.

C. Filialai. Įstatų pakeitimas

42. NVO gali steigti filialus, tam iš jų jokio leidimo nereikalaujama tiek šalies viduje, tiek (atsižvelgiant į toliau pateiktą 45 punktą) užsienyje.

43. NVO gali vėliau keisti savo įstatus ir tam nebūtinai valdžios institucijos pritarimas, nebent pakeitimai paveikia jos pavadinimą ar tikslus. Toks pritarimas gaunamas tokia pat kaip ir juridinio asmens statuso įgijimo tvarka, tačiau toks pakeitimas neturėtų būti susijęs su reikalavimu, kad atitinkama NVO įsisteigtų kaip naujas subjektas. Gali būti reikalaujama pranešti atitinkamai institucijai apie kitus NVO įstatų pakeitimus prieš jiems įsigaliojant.

D. Juridinio asmens statuso nutraukimas

44. NVO juridinio asmens statusas gali būti nutrauktas tik laisva jų narių valia arba, kai tai susiję su ne naryste grindžiamomis NVO, jų valdančiojo organo valia, arba juridinio asmens statusas gali būti nutrauktas dėl bankroto, užsitęsio neveiklumo ar rimto nusizengimo.

E. Užsienio NVO

45. Neapribojant Konvencijoje Nr. 124 nustatytų straipsnių taikymo šią Konvenciją ratifikavusioms valstybėms, iš užsienio NVO gali būti reikalaujama, laikantis pirmesnių 28–31 ir 33–39 punktų nuostatų, gauti pritarimą veikti įsisteigimo šalyje. Šiuo tikslu jos neturėtų steigti naujo atskiro subjekto. Pritarimas veikti gali būti atšauktas tik ištikus bankrotui, taip pat dėl užsitęsio neveiklumo ar rimto nusizengimo.

V. Valdymas

46. Už narystės principu grindžiamų NVO valdymą atsakingus asmenis turėtų rinkti ar skirti aukščiausiasis valdymo organas arba organas, kuriam NVO paveda atlikti šią užduotį. Ne narystės principu pagrįstų NVO vadovybė turėtų būti paskiriama vadovaujantis jų įstatais.

47. NVO turėtų užtikrinti, kad jų valdymo ir sprendimų priėmimo organai veiktų vadovaudamiesi jų įstatais, tačiau kitais atžvilgiais jos gali laisvai nustatyti savo tikslų įgyvendinimo būdus. Visų pirma, NVO nebūtinai joks valdžios institucijos leidimas tam, kad pakeistų savo vidaus struktūrą ar taisykles.

48. Pareigūnų skyrimas, išrinkimas ar pakeitimas ir narių priėmimas ar šalinimas, remiantis pirmesniais 22 ir 23 punktais, turėtų būti atitinkamos NVO vidaus reikalas. Tačiau asmenys gali būti pripažinti netinkamais dirbti NVO pa-

reigūnais dėl apkaltinamojo nuosprendžio, kuris yra sprendimo, kad jie netinkami tokioms pareigoms, pagrindas. Tokio sprendimo juos pripažinti netinkamais taikymo mastas ir trukmė turėtų būti nustatoma pagal proporcingumo principą.

49. NVO neturėtų būti taikomi jokie specialieji apribojimai dėl jų vadovybėje dirbančių asmenų ar darbuotojų, kurie nėra piliečiai.

VI. Lėšų rinkimas, nuosavybė ir valstybės parama

A. Lėšų rinkimas

50. NVO turėtų būti užtikrinama galimybė prašyti lėšų ir jas gauti – grynaisiais pinigais ar dovanomis natūra – ne tik iš savo valstybės valdžios institucijų, bet ir iš institucijų ar pavienių paramos teikėjų, kitos valstybės ar daugiašalių agentūrų, taikant joms tik teisės normas, įprastai taikomas muitams, valiutos keitimui ir pinigų plovimui, taip pat teisę, pagal kurią reglamentuojamas rinkimų ir politinių partijų finansavimas.

B. Nuosavybė

51. Juridinio asmens statusą turinčios NVO turėtų turėti galimybę naudotis bankų paslaugomis.

52. Juridinio asmens statusą turinčios NVO turėtų turėti galimybę pareikšti ieškinį dėl bet kokios jų nuosavybei padarytos žalos atlyginimo.

53. Juridinio asmens statusą turinčioms NVO gali prireikti naudotis nepriklausomų ekspertų paslaugomis parduodant ar įsigyjant bet kokią žemę, patalpas ar kitą vertingą turtą, jei NVO suteikiama bet kokios rūšies valstybės parama.

54. Juridinio asmens statusą turinčios NVO neturėtų naudoti netaikant joms mokesčių įsigytos nuosavybės tais tikslais, kuriems atleidimas nuo mokesčių nenumatytas.

55. Juridinio asmens statusą turinčios NVO gali naudoti savo turtą savo darbuotojų darbo užmokesčiui, taip pat gali atlyginti visų darbuotojų ir NVO vardu veikiančių savanorių dėl šios veiklos turėtas pagrįstas išlaidas.

56. Juridinio asmens statusą turinčios NVO gali paskirti savo nuosavybės perėmėją, jei jų veikla nutraukiama, tačiau tik tada, kai įvykdo savo įsipareigojimus, įskaitant ir įsipareigojimą gerbti bet kokias paramos teikėjų teises į lėšų grąžinimą. Tačiau nepaskyrus jokio nuosavybės perėmėjo arba jei atitinkama NVO neseniai buvo gavusi valstybės finansavimą ar kitokią paramą, gali būti reikalaujama perduoti nuosavybę kitai NVO ar juridiniam asmeniui, kurio tikslai labiausiai atitinka NVO tikslus, arba nuosavybę taip perduoti turi valstybė. Be to, valstybė gali perimti NVO nuosavybę, jei buvo nustatyta, kad tikslai ar priemonės, kuriomis NVO naudojasi jiems pasiekti, yra nepriimtini.

C. Valstybės parama

57. NVO turėtų būti padedama siekti jų tikslų teikiant valstybės finansavimą ir kitą paramą, pavyzdžiui, pelno mokesčio ir kitų su nario mokesčiu susijusių mokesčių ar rinkliavų netaikymas, iš paramos teikėjų ar vyriausybės ir tarptautinių agentūrų gautos lėšos ir daiktai, pajamos iš investicijų, nuomos, autoriaus honorarų, ekonominės veiklos ir turto sandorių, taip pat mokesčių lengvatomis ar kreditavimu skatinamos dovanojimo iniciatyvos.

58. Teikiant bet kokią valstybės paramą NVO, turėtų būti vadovujamasi aiškiais ir objektyviais kriterijais.

59. Priimant sprendimą dėl bet kokios valstybės paramos NVO suteikimo, gali būti atsižvelgta į tokius svarbius kriterijus kaip NVO vykdomos veiklos pobūdis ir šios veiklos naudą gavėjai.

60. Valstybės paramos suteikimą taip pat gali lemti teisės aktais NVO nustatyta ypatinga kategorija ar reikalavimai arba tam tikra NVO teisinė forma.

61. Padarius esminių NVO įstatų ar veiklos pakeitimų, bet koks valstybės paramos teikimas gali būti pakeistas arba nutrauktas.

VII. Atskaitomybė

A. Skaidrumas

62. Iš NVO, kurioms buvo suteikta bet kokios rūšies valstybės parama, gali būti reikalaujama kasmet paskirtajai priežiūros institucijai pateikti finansinę ataskaitą ir veiklos apžvalgą.

63. Iš NVO, kurioms buvo suteikta bet kokios rūšies valstybės parama, gali būti reikalaujama pranešti, kokia jų lėšų dalis panaudota lėšų rinkimui ir kokia administravimui.

64. Visos ataskaitos turėtų būti rengiamos atsižvelgiant į paramos teikėjų, naudos gavėjų ir darbuotojų teises, taip pat į pagrįstą veiklos konfidencialumo apsaugos teisę.

65. Gali būti reikalaujama, kad NVO, kurioms buvo suteikta bet kokios rūšies valstybės parama, pateiktų savo finansų ataskaitas nepriklausomos nuo jų vadovybės institucijos ar asmens auditui.

66. Pirmesni 62–65 punktų reikalavimai užsienio NVO turėtų būti taikomi tik tada, kai tai susiję su įsisteigimo šalyje [jų] vykdoma veikla.

B. Priežiūra

67. NVO veikla turėtų būti laikoma teisėta, jeigu nėra priešingų įrodymų.

68. Priežiūros institucija gali pareikalauti patikrinti NVO apskaitos dokumentus, įrašus ir veiklą, jei NVO neįvykdė atskaitomybės reikalavimų ar jei yra svarus pagrindas įtarti, kad buvo padaryta ar netrukus bus padaryta rimtų teisės pažeidimų.

69. NVO neturėtų būti daroma krata ir poėmis, jei nėra objektyvių priežasčių imtis tokių priemonių ir jei nėra atitinkamo teisminės institucijos leidimo.

70. Į vadovavimą NVO neturėtų būti kišamasi iš išorės, nebent nustatomas rimtas NVO taikomų teisinių reikalavimų pažeidimas ar pagrįstai manoma, kad toks pažeidimas bus netrukus padarytas.

71. NVO paprastai turėtų turėti galimybę paprašyti sustabdyti bet kokios administracinės priemonės joms taikymą. Atmetus prašymą sustabdyti, turėtų būti galimybė tokį atmetimą skubiai užginčyti teisme.

72. Dažniausiai tinkama sankcija, kurios galima imtis prieš NVO, pažeidusias joms taikomus teisinius reikalavimus (įskaitant su juridinio asmens statuso įgijimu susijusius reikalavimus), yra tik reikalavimas pataisyti padėtį ir (arba) administracinių, civilinių ar baudžiamųjų bausmių joms ir (arba) tiesiogiai už tai atsakingiems asmenims taikymas. Bausmės turėtų būti pagrįstos galiojančia teise, o jas skiriant būtina atsižvelgti į proporcingumo principą.

73. Pirmesni 68–72 punktų nuostatų reikalavimai užsienio NVO turėtų būti taikomi tik tada, kai tai susiję su įsisteigimo šalyje [jų] vykdoma veikla.

74. NVO veikla nutraukiama arba, kai tai susiję su užsienio NVO, pritarimas jos veiklai atšaukiamas tik teismo nurodymu, jei yra neginčijamų įrodymų, kad tokio nurodymo priėmimas atitinka pirmesniuose 44–45 punktuose nurodytas sąlygas. Turėtų būti galimybė tokį nurodymą skubiai apskusti.

C. Atsakomybė

75. Juridinį statusą turinčios NVO pareigūnai, direktoriai ir darbuotojai neturėtų būti asmeniškai atsakingi už NVO skolas, prievoles ir įsipareigojimus. Tačiau prireikus jie turėtų atsiskaityti NVO, trečiosioms šalims ar joms visoms dėl profesinio nusižengimo ar pareigų nevykdymo.

VIII. Dalyvavimas priimant sprendimus

76. Pasinaudojant valstybiniais ir pusiau valstybiniais mechanizmais visais lygmenimis turėtų būti nediskriminuojant skatinamas veiksmingas NVO dalyvavimas dialoge ir konsultacijose viešosios politikos tikslų ir sprendimų klausimais. Tokiu dalyvavimu turėtų būti užtikrinamas laisvas gyventojų nuomonių visuomenės funkcionavimo klausimais reiškimas. Šiam dalyvavimui ir bendradarbiavimui turėtų būti sudaromos sąlygos užtikrinant tinkamą oficialios informacijos atskleidimą ar galimybę ja pasinaudoti.

77. Su NVO turėtų būti tariamasi rengiant pirminės ir antrinės teisės aktus, susijusius su jų statusu, finansavimu ar veiklos sritimis.

Forumo moderatorius -
jaunimo sambūrio
"Pro Patria" atstovas
Paulius Stonis

AR PARTNERYSTĖ YRA ŠEIMA?

2015 m. birželio 1 d. Lietuvos Respublikos Seimo Konstitucijos salėje įvyko LR Seimo narių ir Lietuvos nevyriausybinų organizacijų inicijuotas nacionalinis forumas „Savarankiška Lietuvos šeimos politika ir partnerystė“.

Forumas surengtas LR Seime įregistravus įstatymo projektą, kuriuo siekiama Civiliniame kodekse įtvirtinti registruotą partnerystę. Projektu siekiama įteisinti ir tos pačios lyties asmenų partnerystę. Priėmus šį įstatymą, registruotų partnerių teisės **prilygtų** vyro ir moters kaip sutuoktinių teisėms, išskyrus teisę įsivaikinti. Tačiau nei Lietuvos Respublikos Konstitucija, nei LR Konstitucinio Teismo 2011 m. rugsėjo 28 d. nutarimas registruotai partnerystei teisinio pagrindo nenumato. Kaip teigia konstitucinės teisės specialistai, LR Konstitucinis Teismas minėtame nutarime aiškindamas, kad šeima negali būti kildinama tik iš santuokos, implicitiškai rėmėsi prielaida, kad santuoka, kuriai esminga valstybės registracija, sudaroma **tik vyro ir moters savanorišku apsisprendimu**.

Šiuo metu Europoje vyksta revoliucinis tradicinių vertybių perkainojimas, kai žmonių sąmonėje ir įsitikinimuose vis svarbesnę vietą užima atskiro individo pasirinktas gyvenimo būdas. Airijos piliečiai referendume pritarė vienalyčių santuokų įteisinimui.

Lietuvos Respublikos Seime socialdemokratai taip pat inicijuoja parlamentinių partijų susitarimą, kad Lietuvoje būtų įteisintos įvairios šeimos formos. Tačiau prezidento rinkimai Lenkijoje, kurių metu daugiausia balsų surinko kandidatas, deklaruojantis tradicines krikščioniškas vertybes, įrodė, jog požiūris į pamatinių vertybių kaitą ES valstybėse nėra vienareikšmiškas.

Iki šiol mūsų valstybė naudojosi Europos Sąjungos ir tarptautiniuose teisės aktuose numatyta šalių teise vykdyti savarankišką vyro ir moters susitarimo pagrindu kuriamą šeimos politiką.

Renginyje išsamiai aptartos partnerystės instituto socialinės, politinės ir teisinės pasekmės šeimos politikos formavimui. Pranešimus skaitė teisės profesoriai, ekspertai, gydytojai, psichologai. Apie tai, kokia turėtų būti valstybės šeimos politika, diskutavo akademinės bendruomenės, jaunimo ir kitų Lietuvos nevyriausybinų organizacijų atstovai bei Seimo nariai.

Forumo dalyviai priėmė rezoliuciją, kurioje teigiama, kad Lietuvoje įstatymiškai pripažinus tos pačios lyties asmenų registruotą partnerystę vyktų revoliucinis Konstitucijoje įtvirtintos šeimos sampratos ir visos konstitucinių vertybių hierarchijos pakeitimas. Forumo dalyviai pareiškė, kad tokį konstitucinį šeimos sampratos virsmą privalėtų patvirtinti Konstitucijos įgaliotas subjektas – tauta – referendumu arba Seimas pagal Konstitucijos keitimo procedūrą.

Į 2015 m. birželio 1 d. Forumą, kuriame dalyvavo žinomi šalies teisininkai, filosofai, psichologai, kultūrologai, rašytojai, kultūros ir meno darbuotojai, Lietuvos šeimų, vaikų, jaunimo bei kitų nevyriausybinų organizacijų ir pilietinių judėjimų atstovai, buvo kviečiami dalyvauti visi Seimo nariai. Jame turėjo galimybę išsakyti savo nuomonę visų Lietuvos politinių partijų, valstybės institucijų ir nevyriausybinų organizacijų atstovai įskaitant įstatymo Projekto iniciatorius, taip pat įvairiems socialiniams sluoksniams atstovaujantys asmenys, nepriklausomai nuo jų politinių pažiūrų ar religinių įsitikinimų. **Dėl šios priežasties Forumo išvados atspindi kuo plačiausią Lietuvos pilietinės visuomenės nuomonę.**

Forumą organizavo įvairioms frakcijoms atstovaujantys Seimo nariai ir Lietuvos intelektualų bei nevyriausybinų organizacijų (LINFO) koalicija.

Išsami forumo medžiaga - mokslininkų pranešimai, politikų bei nevyriausybinų organizacijų atstovų pasisakymai ir forumo rezoliucija - spausdinami specialiame „**Pozicijos**“ Nr. 2 priede „**Ar partnerystė yra šeima?**“ (pridedamas).

Redakcijos adresas: Laisvės pr.60, LT-05120 Vilnius
Valstybės institucijose platinamas elektroniniu paštu. Atspausdintas tiražas - 1500 egz.
Leidžia Lietuvos žmogaus teisių asociacija
Laisvės pr.60-302, LT-05120 Vilnius. El.paštas: komitetas@lzta.lt; www.lzta.lt